

STAP 1: Een grof gesneden a.u.b. (a.k.a. cutting the issue¹)

Doel

De jongeren krijgen zicht op oorzaken en gevolgen, zowel individueel als structureel. Ze spitten het onderwerp uit, vertrekkende vanuit hun eigen ervaringen en signalen. Dat wordt aangevuld met impulsen en kritische vragen vanuit de facilitator.

Zowel oorzaken, gevolgen als eventuele antwoorden op een bepaald probleem worden blootgelegd.

Door een bepaalde kwestie te ontleden krijgen we niet alleen beter zicht op wat een complex verhaal inhoudt. We komen ook tegemoet aan de terechte vraag van jongeren: “Denkt ge nu écht dat WIJ iets gaan kunnen veranderen!?”. Dat kunnen we inderdaad, als we onze pijlen richten op een deeltje dat herkenbaar, begrijpbaar en haalbaar is.

Werkvorm

Vertrek vanuit de clusteroefening zoals uitgelegd in de vorige stap. Vraag bij het begin van de sessie aan elk lid van de groep om even toe te lichten waarom hij dat thema koos, op welke manier die jongere daar ervaring mee heeft, enz.

Noteer dat op een andere flap zodat je in je uitleg – en bij het doorvragen – hun eigen voorbeelden en hun eigen woorden kan gebruiken. Dat maakt het voor de jongeren veel herkenbaarder.

Zet de tekening van ‘een grof gesneden a.u.b.’ over op een grote flap. Vul het hoofdthema in, in de pizza, taart, diagram, ... Maak er van wat je zelf leuk vindt.

Op dit moment zullen de jongeren wellicht geconfronteerd worden met hoe groot het probleem eigenlijk is. Zo’n complexe boel, zo iets groot!? Dat kunnen we toch niet aan, met ons klein groepje?! Dat is een logische gedachte die hen het nut van deze oefening zal doen inzien.

Begin met dat gevoel en deze gedachte te erkennen. Leg uit dat het slim is om je daarover zorgen te maken, want het is dat inzicht dat maakt dat we een probleem ontleden en beter kunnen aanpakken!

De kip én het ei benoemen

Leg uit dat we op zoek gaan naar wat de oorzaken en de gevolgen zijn. Werk met het diagram: het tweede deel van de prent. Vertel hen dat je net al heel wat zaken van hen hebt gehoord die er een plaats kunnen krijgen. Noteer in een eerste vakje de beginsituatie/het probleem/thema (zie prentje) en splits dan op in oorzaken en gevolgen. Noteer vervolgens hun info/verhalen/ervaringen op de juiste plaats. Maak gerust subcategorieën, want bepaalde gevolgen zijn oorzaken van andere gevolgen.

¹ Vrije bewering van *cutting the issue* van <https://www.thechangeagency.org/> en de bewerking daarvan door Tractie (<https://tractie.be/>).

Het is (onder andere) hier dat we de ‘leer meer’-fase² willen inbouwen. Het is jouw taak als facilitator om een leermoment te creëren. Zorg voor een veilige setting waarbij ALLE zaken die de jongeren zeggen, ergens op komen te staan. Neem de tijd om écht te begrijpen wat een jongere zegt. Stel op een constructieve manier kritische vragen: “Is dat zo?”. Je kan deze vraag zelfs bij elke opmerking stellen. Soms is het antwoord snel gegeven. Soms ook niet! Neem er een gsm bij en zoek eens cijfers op. Beter nog: nodig de jongeren uit om hetzelfde te doen. Misschien vinden jullie wel cijfers die elkaar tegenspreken. Het ideale moment om het kort even te hebben over wat betrouwbare en niet-betrouwbare bronnen zijn en hoe je ze kan herkennen.

Polariserende uitspraken? Ga er met respect, geduld en nieuwsgierigheid op in.

Deze fase van *cutting the issue* en ‘meer leren’ is belangrijk, want hier kunnen vooroordelen en overdrijvingen naar boven komen. Daar moeten we eerst door. We gaan polariserende uitspraken niet negeren of bestraffen, maar we gaan er op in! Het is vaak bij die uitspraken dat je de aspecten van een probleem vindt die moeten worden aangepakt, of die een extra dimensie toevoegen aan ‘oorzaken’ of ‘gevolgen’ van een probleem. Je moet eerst de jongeren duidelijk maken dat je hen hoort en dat je hun problemen en angsten serieus neemt. Pas dan is er een goede basis om hun veronderstellingen aan een kritische toetsing te onderwerpen. Het is belangrijk dat de jongeren weten dat jullie zich als groep moeten baseren op zaken die we kunnen hardmaken. Anders zal je actie of boodschap snel onderuit gehaald worden. Dat is zonde van het werk en een kwetsing voor onze jongeren.

Als je het gevoel hebt dat je als groep een goed zicht hebt op het probleem, de oorzaken, de gevolgen, enz. Dan mag je deze fase afronden. Je hoeft niet per sé alles tot in de details uit te werken. Als je merkt dat het al snel één bepaalde richting uitgaat, en de hele groep geeft aan dat het dat deeltje is wat hen bezighoudt, dan volstaat het om vooral dat uit te pluizen.

Tijdens een volgende fase gaan we een focus kiezen. Het is met die subthema – één oorzaak of één gevolg – dat we verder gaan. Dit moet er voor zorgen dat we niet vastlopen of de omvang en complexiteit van een probleem. Een actie opzetten met een duidelijk doel, doelwit en boodschap is makkelijker, effectiever, geeft meer voldoening en iets veranderen wordt dan al wat haalbaarder.

² De ‘leer meer-fase’ is een term uit de ‘Handleiding participatieve trajecten’ in het kader van de actieweken die D’Broej organiseerde: https://issuu.com/dbroej/docs/demos_participatieve_methoden_in_he.